SOLBLINK

TIDSSKRIFT FOR VEGETARISK LIVSFØRELSE

8. Aargang | Juli 1914 | Nr. 7

Indhold: Vegetarisme og Kultur. Hvor Ungdommen samles. Aarsmødet og Kongressen. Valg af Repræsentanter. D. V. F. Sydfyns Afdeling. Nyt om Aarsmødet og Kongressen.

Vegetarisme og Kultur.

Af **Andreas Møller.**

(Oplæst i Dansk vegetarisk Forening Onsdag den 15. April 1914.)

Inden jeg begynder mit Foredrag, vil jeg bede den ærede Forsamling afstaa fra at anvende de sædvanlige *højlydte* Tilkendegivelser af Bifald eller Mishag. Saadant er stridende mod de Idéer, jeg hævder: værdig Ro og stille Blidhed som Modsætning til Verdens forvirrede Larmen og Voldsomhed.

Jeg skulde tale om „Vegetarisme og Kultur", — og jeg skal søge at belyse det Forhold, der bestaar mellem disse to, baade for den enkeltes Vedkommende og for Kulturens i Almindelighed. Jeg paastaar, at det er en væsentlig Mangel ved et Menneskes Dannelse og Kultur, naar han ikke er Vegetar; — det gælder, hvad enten vi tager Vegetarismen i Betydningen af almindelig Sundhedsdyrkelse eller specielt som Hævdelsen af den rent vegetabilske Føde som den eneste rette Menneskeføde. Og det forekommer mig særdeles indlysende, at det hører med til Dannelse og Kultur, *baade* at man tager Vare paa sin Sundhed i enhver Retning, *og* at man nærer Afsky for en Føde, der hidrører fra et dræbt Dyr.

Den højeste Dannelse maa give sig Udtryk i Troen paa Naturharmonien mellem Aand og Legeme, saaledes at det, der tiltaler eller frastøder Aanden, ganske svarer til det, der er gavnligt eller skadeligt for Organismen.

Imidlertid vil jeg begynde med at betragte det *u*kultiverede Standpunkt, saavidt man her kan tale om et *Standpunkt.* Et af de karakteristiske Træk for *u*kultiverede Mennesker turde være, at de lever — saa godt som udelukkende — i *Øjeblikkets Sansenydelse;* deres Stemningsnydelse er meget primitiv og af nærmest blot sanseligt Indhold; de kan have en vis Naturnydelse ved Luftens og Vandets Friskhed, Solens Lys, Landskabets Former og Farvenuancer, Planternes Duft, Fuglenes Flugt

og Sang, hele Naturperspektivets Liv; men det er *Sanserne* det virker paa, det er Sanserne det taler til, — det sjælelige kender saadanne Mennesker ikke. Deres Stemning hæves *dels* ved den Paavirkning Livet, Belysningen, Farverne, Duften og Tonerne udøve paa Nervesystemet og Fantasien, og *dels* ved det umiddelbart fysiske Velvære, der frembringes af Lysets, Luftens og Vandets forfriskende og styrkende Virkninger paa Legemet; men her er kun Tale om en Stemning, og en Stemning, der alene bestaar ved Materien: ved Legemsmateriens gode Kondition og ved den behagelige Sanseopfattelse. At Sjælen ikke er med, viser sig f. Eks. i den manglende Ærbødighed for Naturen, der jævnlig giver sig eklatant Udslag i hensigtsløs Ødelæggelse. I denne Tid finder man overalt i Skovene, hvor Mennesker færdes, afrevne Blomster kastede paa Jorden i Søle og Snavs, enkeltvis eller i hele Dynger, og i næste Maaned vil det samme gentage sig med de nyudsprungne Grene.

De højere Dannelsestrin kendetegnes nu ved, at den sanselige Nydelse*) indtager en stedse mere tilbagetrængt Stilling, mens det sjælelige i stigende Grad gør sig gældende. I det sjæleliges *Overvægt* over det sanselige, i Aandens Herredømme over Legemet har vi det bedste, ja vel det eneste virkelige Kriterium paa et Menneskes Kulturstandpunkt og Dannelsesgrad. Desværre tror jeg at turde sige, at det kun er hos et yderst beskedent Faatal af Mennesker, at det sjælelige virkelig har Overvægt over det sanselige, og hos endnu langt færre, at Overvægten bliver saa stor, at man kan tale om, at Aanden udøver noget egentligt *Herredømme;* det Billede, man ser af Verden og Livet omkring sig, viser jo, hvorledes det materielle dominerer over alt, i alle Forhold. Og den sanselige Lyst eller Smerte er altid noget øjeblikkeligt; thi det, der ligger ude i Fremtiden, er jo kun noget, man *tænker* sig, — den sanselig betagne er ikke i Stand til at regne med andet end det, der er i Øjeblikket, — hvad der ogsaa karakteriserer hans Standpunkts Lavhed; føler han sig sanselig tiltalt af noget, saa følger han Lysten og lader sig ikke ved nogen fornuftig Eftertanke over Konsekvenserne afholde derfra; kun hvis Konsekvenserne staar *umiddelbart* for ham, haandgribelige og uafviselige som materielle Kendsgerninger, da kan han muligvis lade sig skræmme.

Saaledes forklares det, at den store Mængde aldeles ikke bekymrer sig om Sundheden eller overhovedet om, hvad der er godt og rigtigt; de lever paa den Maade, som de nu engang har vænnet sig til og fundet Behag i, fremturende i deres Daarskab, deres Ondskab og alle deres Fejl — paa Trods af alle de Ulykker, der rammer dem, paa Trods af Sygdom og Død, Nød og Elendighed — for ikke at tale om paa Trods af de advarende Røster, som der dog bestandig lyder saa mange af.

Imidlertid har nu mange Mennesker netop paa Sansenydelsens Omraade en vis Føling med Sundhedsdyrkelsen. Det er jo nemlig

*) den Nydelse, hvori det sanselige er det fremherskende Element.

saaledes, at en større Sundhed ogsaa indbefatter en større Evne til Sansenydelse, samt at selve Sundheds*dyrkelsen* for en stor Del betyder mere Sansenydelse; disse to Omstændigheder har skaffet Sundhedsdyrkelsen mange uværdige og *falske* Tilhængere. Der er derfor ikke Grund til at se med ublandet Tilfredshed paa den Fremgang, som en vis Art Sundhedsdyrkelse har haft i de sidste Decennier, thi den er nærmest blot en ny Form for Dyrkelsen af *Nydelsen*, den sanselige Nydelse; — og hvor der er Tale om, at man tænker sig et Formaal ud over den rent *øjeblikkelige* Nydelse, da er dette blot at faa Kræfter til *mere* Nydelse; stræber man mulig somme Tider efter at øge sin Sundhed, da sker dette alene for Nydelsens Skyld. Man dyrker med Iver den Slags Sundhedsmidler, som nærmest er Forlystelser, og som saaledes betegner et kærkomment Tillæg til de Nydelser, man i Forvejen dyrkede; det falder en ikke saa meget ind at dyrke Sundheden ved at afstaa fra de gamle, naturstridige og fordærvelige Nydelser.

Den Art Sundhedsdyrkelse har selvfølgelig intet med Kultur og Dannelse at gøre, den bunder i blot og bar sanselig Nydelsestrang; den, der kun dyrker Sundheden for bedre at kunne nyde, nyde mere raffineret, han staar i Sandhed ikke højere end den, der blæser ad Sundheden, fordi han anser den som en *Hindring* for sin Nydelse. Nu er det imidlertid ikke altid alene den rent umiddelbare Sansenydelse, som man *direkte* tilsigter, men derimod ofte det, man kalder *Kraft* og *Kræfter;* men naar det ikke er til *Aandens Tjeneste,* man ønsker disse Kræfter, saa er det alligevel kun Sansenydelse her bliver Tale om, selv om man ikke tænker sig Kræfterne anvendte i særlige, *bestemte* Sansenydelsers Tjeneste; thi Kraften alene — eller Følelsen af den — den er baade *selv* en Sanselyst, og den bliver ganske af sig selv en Kilde til Sansenydelse, naar der ikke bevidst lægges Beslag paa den af Aanden enten i dennes egen Tjeneste eller til Udførelse af et bestemt legemligt Arbejde. Den værste Misbrug, man gør af Kraften, er dog, naar man lader Aanden faa sin Del af den, for at *den* skal træde i den sanselige Lysts Tjeneste, saa man kan opnaa den specielle Art af Sansenydelse, hvori Sanserne har Herredømmet over Aanden, og som bestaar i ved selve Kraften at gøre Indtryk paa andre og derved maaske igen gøre dem til Redskaber for sin Nydelse, middelbart eller umiddelbart. Men da det ikke er aandelig Nydelse, man opnaar paa den Maade, ses det, at ogsaa her er Endemaalet kun Sansenydelse. Man vil have Kræfter for ved dem at kunne imponere, skræmme og dominere, optræde hovent og udfordrende overfor den svage eller gøre sig lystig over ham eller blot lade ham føle, at han er den underlegne, som kun skaanes af Overbærenhed — af Naade — og aldrig vil kunne tale om sin *Ret,* — det behøver den, der har Magten, jo ikke at taale.

Nu kan man naturligvis bestride, at de lave og urene Motiver skulde spille saa stor en Rolle; men man maa vel erkende, at det er en for raa Mennesker almindelig Ærgerrighed, at de

gerne vil have mange Kræfter ligesom mange Penge, og at en væsentlig Aarsag hertil er, at den kraftige og den rige respekteres anderledes end den svage og den fattige, der ringeagtes og haanes; ja, man har ikke blot Respekt for den stærke, man har endog *Sympati* for ham blot paa Grund af hans Kraft, — — til den Grad dyrker den udannede Hob det materielle. Hobens Ideal er den robuste Kraftkarl, der kan taale „*alt*“ og med et bredt Grin sætter sig ud over selv de elementæreste Sundhedskrav, et saadant Kraftmenneske, der i enhver Retning kan tage det op med hvem som helst og med en hvilken som helst Opgave, en, der ikke er bange for noget, heller ikke for Sygdom og Ulykke — (det er jo saa foragtelig at være bange, rask skal det være frem for alt) — en, der bare gaar paa med Kraftudtryk, Eder og drabelige Bevægelser, en, der baade kan arbejde og „more sig“ — æde og drikke som en Tærsker, naar der er noget at faa — ligegyldig hvad — og sulte, naar *det* skal være, — altsammen uden at det gør ham noget.

Men, som sagt, at dyrke Sundheden til nogle Tider og i nogle Retninger alene for til andre Tider og i andre Retninger at kunne trodse den, det er jo ikke at dyrke Sundheden; det er en *falsk* Sundhedsdyrkelse. Den *sande* Sundhedsdyrkelse hænger sammen med Idealitet, og den findes derfor kun hos dannede Mennesker; men den er tillige noget, der nødvendig hører med til Dannelsen; — man kan ikke være dannet blot paa et enkelt Omraade, den sande Dannelse, Aandens Dannelse, den maa omfatte hele Personligheden. Sundhedsdyrkelsen hos den dannede er kun et simpelt Udslag af den kultiverede Aands Idealitet, for *den* er Sundheden noget *ideelt,* noget der bør findes i den størst mulige Grad; thi Sundheden er jo intet mindre end den Almen-Tilstand, som Organismen bestandig maa befinde sig i for at gøre Fyldest som Livets Bærer; den er en af Livets Grundværdier, alle gode og frugtbringende Kræfters Kildespring*), og dens Bevarelse er afhængig af, at disse Kræfter bruges paa rette Maade, hvorfor deres Udnyttelse fordrer en bestandig Hensyntagen til Sundheden, saaledes at der ikke tages noget op af Grundkapitalen — denne egenartede Kapital, der i Modsætning til Pengekapital fordrer et bestandigt Arbejde for at vedligeholdes, en bestandig Udnyttelse af Renten, som er de Kræfter, den frembringer. Men denne Udnyttelse maa ledes af Aanden og først tjene *den,* — en ideel Sundhedsdyrkelse med Tilsidesættelse af Aanden lader sig ikke tænke. For den dannede Aand er det jo nemlig selve *Aandens Dannelse, der er Maalet for Sundhedsdyrkelsen.* Den dannede Aand har en ideel Opfattelse af Naturen og af sit Forhold til den, lige saa vel som af sin egen Individualitet, af sit Legeme som af sin Aand. Han ønsker et sundt Legeme som Bærer af en sund og ren Sjæl, hans Maal med Sundhedsdyrkelsen er Aandens Forædling, Sjælens Ophøjelse; han

*) altsaa vel ikke disse Kræfters dybeste Oprindelse, men det, hvorved de bringes til Verden og gøres frugtbringende for Livet.

ærer sit Legeme som Aandens Tempel, røgter dets Organer og Lemmer som Aandens Redskaber. Den Nydelse, han stræber efter, er *Aandens Nydelse,* den der først og fremmest bestaar i at være i Harmoni med Livets Principper og udvikle sig i Overensstemmelse med disse til den størst mulige Grad af Fuldkommenhed. Han dyrker Sundheden for at fuldkomme Naturens Bestemmelse med sig og herved opnaa den eneste sande og gode Sansenydelse, den, hvori Sjælen løftes *op over* det sanselige; han gør det, fordi Sundheden er Skønhed, Renhed og Harmoni, den er Forudsætningen for Harmonien mellem Aand og Legeme og dermed for al Harmoni i Livet; den er Forudsætningen for Aandens Trivsel ikke mindre end for Legemets; den er Forudsætningen for Aandens Frihed, fordi Aanden kun er fri, naar den *hersker over Legemet* — som den er bestemt til at gøre — og det et Legeme, der er saaledes som det skal *være,* ɔ: sundt og rent. Han dyrker Sundheden, fordi han har den nødig for at gøre Fyldest paa sin Plads i Livet, for at kunne føre et værdigt Menneskeliv og naa en høj Alder til Gavn og Glæde for sig selv og andre.

Denne den sande Sundhedsdyrkelse beror altsaa paa den Dannelse, den Kultur, hvis væsentlige Karaktertræk er, 1) at Aanden har et absolut og bestandigt Overherredømme over Legemet, og 2) at dette Herredømmes Opretholdelse agtes for den fornemste Grundlov for hele Livet, saaledes at alt maa sættes ind paa at bevare det i enhver Retning, i smaat som i stort, og gøre Aanden til den stærke og uindtagelige Fæstning, mod hvilken ethvert Angreb vil prelle af. Derfor vil den i Sandhed dannede fordre alt og ofre alt til Styrkelse og Befæstelse af Aandens Herredømme og forlange Legemets absolute Underkastelse. Men til ethvert Herredømme hører der Love, som maa overholdes, om det skal bestaa — Organismen og Sjælen har sine Love for deres indbyrdes Liv, som alle andre Vekselvirkningsforhold har det; det lovbundne, regelrette er en Forudsætning for Orden, og Fornuften siger, at alting maa have sin Orden; alt Liv kræver en bestemt Orden for at trives, og ethvert enkelt Individ maa ordne sit personlige Liv efter særlige Love, som kan udfindes gennem en Fordyben sig i sin Individualitet; kun saaledes kan man naa til at udforme sine særlige Evner, og kun derved vil man kunne blive i Stand til at udøve det Herredømme over sig selv og den Indflydelse over andre, som det overhovedet er én mulig. Og idet det altsaa gælder at anvende alle Midler til Styrkelse af Aandens Herredømme, saa maa den hele Levevis, Bolig, *Kost* og Klæder og *alt* tage Sigte herpaa, og vi vil nu se, at det, som er tjenligst hertil, er baade det, som er sundest for Legemet og tillige det, som stemmer med Aandens Natur, og som Aanden derfor vil vælge, naar det bliver den, der skal have det afgørende Ord, — og det er jo det, den skal, ogsaa naar det gælder Boligens Udstyr og Indretning, Beklædningens og Kostens Art; — Aandens Herredømme skal være ubegrænset, og ikke mindst paa

Ernæringens Omraade er Haandhævelsen af dens Herredømme af største Betydning, denne vigtige Funktion, hvorved man gennem Optagelse af fremmede Stoffer i sit Legeme ikke blot vedligeholder sine *Kræfter,* men vedligeholder Legemet *selv,* fornyer det Stof, der danner ens Legeme. Men dette Legeme har altsaa ikke nogen Ret til paa egen Haand at bestemme noget som helst, det er af Naturen bestemt til *i et og alt* at være Aanden underdanig, og kun naar det er saaledes, er der Harmoni til Stede. Man vil her kunne spørge: Gælder dette ogsaa for de Mennesker, hvis Aand er ond, lav og raa ind til sit inderste Væsen, skal en saadan ond Aand ogsaa øve Herredømme over sit Legeme? Det skal den absolut ikke, her var det bedre, om Legemet alene fik Herredømmet. Men Naturens Forhold er nu saaledes, at en ond Aand slet ikke kan udøve noget egentligt og varigt Herredømme over noget som helst, ethvert Forsøg herpaa vil briste eller endog føre til Opløsning af selve den onde Aand. Den onde Aand lægger et knugende Tryk paa alt omkring sig, og den er som en giftig Sygdom for sit eget Legeme.

Vi skulde imidlertid se lidt nærmere paa Aandens Forhold overfor Kosten. Aanden kræver her som over alt *Enkelthed;* de kunstig tillavede og sammensatte Retter er Aandens Væsen imod, og selvfølgelig er det ogsaa i Strid med den simpleste Fornuft at gøre saa mange Kunster for Tilfredsstillelsen af Naturens mest elementære Krav. Dernæst banlyser Aanden alt, hvad der er stærkt og skarpt, hvad der pirrer og „strammer op"; enhver Anvendelse af Stimulans er selvsagt en *Krænkelse af Aanden saavel som af Legemet.* Og endelig anser jeg det for ubestrideligt, at ethvert blot nogenlunde dannet Menneske vil frastødes af enhver Føde, der hidrører fra et dræbt Dyr.

Men naar man nu, trods det at man kender sig frastødt og sin Aand nedværdiget derved, alligevel vedbliver at nyde den dyriske Føde, — ja saa er det simpelthen, fordi Legemet hersker i Stedet for Aanden, hvad der vil sige, at Dannelsen, Kulturen paa et væsentligt Punkt svigter.

Der kan jo nemlig ikke fremføres noget som helst fornuftigt Argument til Forsvar for Ligspisningen, uden at man derved fornægter Naturens Harmoni, hvilket igen — naar Logikken skal opretholdes — maa føre til Antagelse af en Harmoni *udenfor* Naturen, som man *da* stræber at blive delagtig i; en saadan Harmonitilstand maa imidlertid nødvendigvis være imod Naturen, og altsaa det absolute Vanvid. Men alligevel foregøgler man sig en saadan Absurditet, en Livsharmoni, hvori man har sat sig ud over Naturen og *dens* Love. Man fornægter vel ikke ligefrem Naturharmonien — *saa* vidt tør man dog ikke gaa, — man erkender maaske den vegetabilske Ernæring som den sundeste og ædleste og ser Samhørigheden mellem Sundheden og Aandens Herredømme, — men overfor alt dette stiller man det, man kalder det praktiske Liv og dets Krav, og siger, at man ikke kan undvære Ligspisningen, naar man vil bevare sin Energi og den Udholdenhed, der i vor Tid fordres for at vinde

med i Kampen for Tilværelsen, der bestandig bliver haardere, og som derfor fordrer en Anspændelse af Kræfterne, der gør Stimulans nødvendig.

Man vil altsaa ved Kunst stramme sig op til en større Kraftudfoldelse end den, der naturmæssig kan finde Sted; med andre Ord, man regner det for vigtigere at *„komme frem i Verden"* end at tage Vare paa sin Sundhed; man underkender Sundhedens *fundamentale* Værdi og vil indrette sit Liv med Tilsidesættelse af Naturens Love — altsaa maa man foregøgle sig en Slags Harmonitilstand, der er uafhængig af Naturen, hvad der er ensbetydende med en Harmonitilstand, hvoraf en væsentlig Del er uharmonisk, hvilket er meningsløst. Det er et Gøglebillede, der har vendt Menneskenes Hu bort fra Naturen; dette Gøglebillede har gennem Aarhundreder, ja Aartusinder udviklet sig af enkelte sygelige Tanker, der vel er opstaaede som Følge af tilfældige daarlige Forhold i Livsvilkaarene, hvad der forklarer, at den Tanke kan være opstaaet, at Mennesket skulde give Naturen en Formynder, og det en ud af sin egen Opfindelse. Dette Gøglebillede udgøres da ogsaa nærmest af Storhedsforestillinger, og det kan være enten Storhedsidéer af en ganske raa Beskaffenhed — saadanne havde Overvægten hos de gamle Romere og Nordboere og har det nu til Dags hos mange vilde — eller det kan være Storhedsidéer af mystisk-religiøst Indhold — som det særlig findes i Middelalderen og hos Muhamedanerne — eller Storhedsforestillingerne kan optræde med et vist dekadent-æstetisk Snit, og de udgør da et Slags Civilisationsforrykthed, som vi har det i Nutidens Europa. Vi har her tre Grader af Storhedstanker, hvoraf enhver omfatter den foregaaende. Civilisation og Raahed er i Grunden kun to Sider af samme Ting, og religiøse Forestillinger findes altid mer eller mindre som Stabilisering hos dem begge. Hos raa Mennesker finder man som bekendt ofte naive og urimelige religiøse Forestillinger, som passer til hele den raa Tankegang, og hos de civiliserede finder man de kunstig opstyltede Dogmer, der skal gøre Religionen praktisk for Livets Krav; thi efter den civiliserede Tankegang skal Religionen nærmest være en Støtte for det praktiske Liv, og det er forbavsende, i hvor høj Grad den er gjort til Haandlanger for lave Interesser, og hvorledes man bruger den til at bortforklare Fænomener, der er en simpel Følge af, at man krænker Naturens Love, og til at skyde Ansvaret for disse fra sig.

Vi skal se lidt nærmere paa denne forgudede Civilisation; den er en Afvigelse fra Naturen, som karakteriseres ved det *kunstige*, Former, Komplexitet og Udpining af alle Evner — det skal være et *fint*, et *stort*, et *afvekslende*, *alt* omfattende Liv; Civilisationen er hastig og energisk, berusende og daarende med sin praktiske Videnskab og praktiske Religion, sin realistiske Kunst, sin mekaniske Kunstindusti, fænomenale Teknik og imponerende Storindustri; man vil gøre Livet lettere og behageligere, siger man, og saa kvæler man det i Komplicationer, forfladiger det i For-

mer og valne Stemninger, man forstaar ikke, at Livets Værdi først og fremmest afhænger af dets Harmoni med *Naturen*. Man beruser sig i Civilisationens Liv med dets sanselige og intellectuelle Intensitet, dets æstetiske Former og den hurtige Skiften af Billeder og Indtryk, man hidser sig op til anspændt Arbejde saavel som til pirrende Forlystelser; man tror, at Oplysning og vidtløftig Hygiejne, Teknik og Industri og forfinet Levemaade skaber Lykke; man forstaar ikke, at det er Raahed, der ligger til Grund for den raffinerede Nydelsessyge, ligesom for de mægtige industrielle Arbejder. Selvfølgelig er det materielt Arbejde og materielle Nydelser, der indtager den mest fremtrædende Plads i Civilisationen; under Aandens Herredømme vilde en saadan Afvigelse fra Naturen jo ikke have kunnet finde Sted. Aanden er i Civilisationen en underordnet Faktor; ganske vist har den en fin Plads mellem alle Herlighederne, en af de aller fineste maaske, en Hædersplads; men den er kun som Tjener for Civilisationen, om end rigtignok en fin og fornem Tjener. Og naar man virkelig giver det aandelige en saadan Plads, saa synes man naturligvis, at man maa være paa den rette Side. At Aanden skulde være det herskende Element, ja det eneherskende — over alt andet — det er for almindelige Mennesker en taabelig, ja en forargelig Tale. Det principale Aandsforhold, det religiøse, der efter Naturens Orden skulde løfte Sjælen og højne ens Liv, saa det kendtes i al ens Færd, det er opløst i Fraser, dogmatiske Betragtninger og Stemninger. Stemningerne har en lignende Virkning paa Civilisationens Besværligheder, Sliddet, Anspændelsen og Trældommen som den, Bedøvningsmidler og materielle Stimulanser kan have ved legemlig Sygdom, lindrende den øjeblikkelige Smerte uden at mindske det tilgrundliggende Onde. Religiøs, æstetisk og anden sjælelig Paavirkning benyttes til at anspore Folk til at trænge sig frem og gøre sig gældende, og de hjælpes ved saadan Paavirkning til med forholdsvis Taalmod at bære de mange Genvordigheder, som en saa naturstridig Stræben selvfølgelig maa medføre. Det potenserede og raffinerede Liv, som er Civilisationens Værk, er en Haan mod alle Aandsværdier, det banlyser al Alvor med sit hæslige Skøgegrin, der snart er sanselig robust og ondt spottende, snart sygelig sløvt og tomt; for alt hvad der er stort og ædelt har dets Tilhængere kun Haansord og Spark, naar de føler sig irriterede i deres Sanselighed, eller, naar de er i deres Sløvhedstilstand, Skuldertræk og tomme Udflugter. Saa fuldstændig er Aandslivet løbet ud i Absurditeter, at disse raa og brutale, hykleriske og ironiske Mennesker hylder en Religion, der — trods det, at den ganske vist rummer mange Modsætninger i sin Lære — væsentlig er optraadt under Navn af *Fredens* Evangelium og som bl. a. lærer, at ens Tale skal kun være *Ja* og *Nej*. — — Men hvad er dog dette for en Fred!! — Luften runger af vilde Lysters begærlige Raaben, hidsende Disputeren, Skænden og Truen, Fløjters og Automobilers Tuden, Alarmklokkers Kimen, Maskiners Buldren,

Morderes og Røveres Skyden, de — tilfældig eller forsætlig — lemlæstedes Jamren og Nødraab, de sindssyges Skrig, Kanonernes Torden og den brutale Hobs Larmen for Larmens egen Skyld eller for at tilfredsstille sine vilde Lyster, og dens Bifaldsbrøl over hele den storartede Forestilling, denne *fine* „europæiske Koncert", hvor den mere dæmpede Undertone er Menneskenes Tale — den, der blot skulde være Ja og Nej — og som er en ustandselig Hvirvel af Vittigheder, Sjofelheder, Raaheder, Sladder og Sensationshistorier, giftige Ondskabsfuldheder, banal Frasekonversation og Pralerier — og endelig lidenskabelige Forretningsdrøftelser og Diskussioner og sindssvagt Vrøvl, alt sammen fint krydret med Eder og accompagneret af sentimentale, affecterede, idiotiske, ophidsende, sjofle og forraaende Sange. Ja, det er en Verden som det nok er værd at komme frem i! — Hvor attraaværdigt at blive et agtet Medlem eller endog toneangivende i dette Selskab med sin grove Forfinelse — eller forfinede Grovhed — sin idérige Tomhed, sin følelsesfulde Aandsforladthed, sin vamle og giftige Humanitet, sin praktiske Fornuft, der forfalsker alt, hvad der har Værdi, naar det paa nogen Maade *kan* forfalskes; denne Civilisation der hykler, imiterer og combinerer og foretager de afsindigste Krumspring for blot at skaffe ny Pirring. Den byder paa de mest raffinerede Nydelser og de fineste Bekvemmeligheder, men tillige paa det strengeste Arbejde, de heftigste Anstrengelser, den voldsomste Anspændelse af baade Musklernes, Nervernes, Sansernes, Sindets og Aandens Kræfter; den byder de ulideligste baade aandelige og legemlige Pinsler samtidig med, at den imødekommer bløde Lyster og ogsaa lader sine sindrige Opfindelser og Frugterne af sin Aandsvirksomhed komme de lidende tilgode.

Den vil med sit heftige, iltre og rastløse Væsen have Buen spændt til det yderste, den vil Maksimum baade af Ydeevne og Nydeevne i Stedet for at holde sig indenfor de af Naturen satte Grænser for Kræfternes rolige Virken, derfor hylder den Stimulanserne, der yderligere hidser Begæret efter at komme frem, eller — for den, der har maattet opgive at naa længere — hjælper til Bevarelsen af den Position, han er naaet til. Civilisationen selv er den store Stimulans, det er den, der holder Livet — eller dog Modet — i disse Mennesker, det er den, de lever for. „*Arbejdet* holder mig oppe", siger en, „uden Selskaber, Sang og Dans og Vin og Sjov var det ikke til at holde ud", siger en anden, „uden den gode Mad, Kaffe, Likør og Cigar var Livet jo ikke værd at leve", siger en tredie, og en fjerde holdes kun oppe af Kirkens Trøst og lever paa en ulykkelig Kærlighed til indbildte Pligter og i Tilbedelse af en Dogme-Gud; med andre Ord, en gør Videnskaben, Tanken, Teknikken til sin Gud, en anden Følelsen og Kunsten, en tredie Bugen og Sanserne, en fjerde Dogmerne og de tillærte Pligter; alle har de spillet Fallit i deres personlige Liv og erklæret sig insolvente overfor Kravet om sande Livsværdier, alle er de Civilisationens Trælle, hos hvem

Naturens jævne Oprigtighed er kvalt af de forskruede Forestillinger, som opstaar, naar man lader sig hypnotisere af Civiliisationens Uhyre, denne Slange, dette Vilddyr, for hvem Liv er det samme som Vildskab, for hvem et *stille og roligt* Liv synes værre end Døden. Digtere og Forfattere har ikke alene givet denne Vildskab Udtryk i deres Produktion som Helhed og tilkendegivet deres Sympati for den, men mange af dem har præsenteret os en Vildskabens Trosbekendelse, kort og klar i al sin nøgne Raahed; saaledes naar en siger: Lad Skuden løbe saa kort den vil, naar *bare* den løber *muntert* til, og som en anden siger: du tage dog ej ilde op, at jeg dog heller i Galop, i *kort* men *heftig* Lyst mig fryder. Omskreven paa nøgtern Prosa betyder dette: Værdierne sparker vi til, naar blot vi ikke *keder* os — ja, *Kedsomheden,* det er det værste for det moderne, civiliserede Menneske, dette Fornuftvæsen uden Aand, den geskæftige, gestikulerende, nydelsessyge og begærlige Europæer.

Men ikke alene er disse Mennesker ganske uforstaaende overfor Begreber som **Fred, Mildhed** og **Højhed** ligesom for *Ret* og *Frihed,* nej, de *hader* disse Ting, som de hader Sandhed, Renhed og Enkelthed — saadan som den Slags Mennesker *kan* hade, lavt og smaaligt og brutalt. Den der ønsker at være fin og blid og blød og stille i al sit Væsen, han vil kun høste Spot og Haan, ja Forfølgelse. Har man ikke Sans for Livets Realiteter, for al det grove, for at træde op og gøre sig gældende mellem andre ved sin Kraft og Viden, for at arbejde og komme frem og naa noget af den Slags, der almindelig anses for attraaværdigt, og nyde Livet saaledes som de *andre* nyder det, da er man en Taabe; disse Mennesker ved intet urimeligere, intet taabeligere, intet mere foragteligt og og usselt end den stille contemplative og indadvendte Natur, der foragter Livet omkring sig med dets Arbejde og dets grove Nydelser. Hvis et saadant *stille* Menneske er godmodig og venlig trods Haan og Forfølgelse, saa taales han vel, anses maaske for interessant; men i det Øjeblik, han alvorlig vil hævde sit eget og tale om sin *Ret* og sige de andre Sandheden, saa er man parat til at knuse ham med al den vilde Rovdyrkraft, som man er i Stand til at concentrere i et Øjebliks heftig Udladning af ubændigt Raseri.

Det forstaar sig, at Civilisationen fortrinsvis tilbedes af den store aandsforladte Hob; det er dem, der kun har dens Goder i ringere Maal, der er mest overbeviste om disse Goders Fuldkommenhed; de hvem „Goderne" er tilfaldet i større Udstrækning eller de, som har loddet lidt dybere med Tanken, de er i Reglen mindre begejstrede; men saa meget des uhyggeligere er det, naar man træffer mere velstaaende Folk, mere dannede Folk eller — og især — Folk med en højere aandelig Uddannelse, der er i Civilisationens Garn og inkarnerede Tilhængere af dens vrange Begreber. Jeg skal som et grelt og trist Eksempel herpaa nævne en Prof. Osvald Müller, en herfra Danmark stammende engelsk Professor ved Universi-

tetet i Bombay. Han var her i Byen i Nvbr. f. A. og han udtalte da til en Interviewer bl. a. følgende om Livet i Indien: Der er Folk, som det er en Fornøjelse at omgaas, Folk med den højeste Dannelse og store Kundskaber; men der er ogsaa Folk, som bare har et Lommetørklæde om Lænderne, som *lever af lidt Ris* og som ingen Steder bor. Denne mærkelige Udtalelse findes i Dagbladet „Hovedstaden" for den 17. Nvbr. 1913. Hvis Prof. Müllers Ord virkelig er faldne saaledes, som de gengives, saa mener altsaa denne Professor, at det er en Modsætning til Dannnelse og Kundskaber at leve af Ris — eller dog af *lidt* Ris. Desværre er det ikke klart, om han mener, man kan kaldes dannet, naar man spiser et større Kvantum; men det er vel sandsynligt, at det er den eksclusive Risnæring i det hele, som han anser for at være i Strid med Dannelsen, og at Tillægsordet „lidt" aabenbarer os, at den lærde Herre desuden — maaske underbevidst — mener, at det ogsaa er udannet at være smaattærende. (!)

Hvad angaar de to andre Punkter, Boligen og Klæderne, da maa man jo indrømme, at Prof. Müller har *nogen* Ret, men ogsaa kun *nogen*. Det er vel praktisk vanskeligt at forene en højere Dannelse med Manglen paa fast Opholdssted; men noget absolut Modsætningsforhold kan jeg dog ikke erkende, at der skulde være. Og det er selvfølgelig et Udslag af Kultur og Aandsfornemhed at føle Trang til at bære en Klædning; men det er et Udtryk for Usselhed og Jammerlighed og Mangel paa sand Værdighed, naar man mener, at Dannelse og Kultur ikke kan bestaa uden Klæderne, men fordrer disse for at opretholdes. Den almindelige evropæiske Paaklædning er imidlertid en *Haan mod Naturen* og mod den sande Kultur og en Nedværdigelse af Personligheden. Abekatteriet er jo ogsaa et af Civilisationens Grundtræk i Forbindelse med Slavesindet; det frie, individuelle Naturmenneske bastes og bindes, og i sin hypnotiske Tilstand strammer han selv sine Baand og lever saa hele sit Liv som efter Kommando, danser i den underdanigste Lydighed efter Civilisationens Fløjte, har intet højere Ønske end at være sine Omgivelser — der for ham repræsenterer Civilisationen — til Behag. Derfor bæres disse afskyelige med raffineret „Smag" udtænkte Pynteklæder, der er forarbejdede med minutiøs Omhu, saa de kan *„sidde"* paa en bestemt Maade; de skal have et bestemt Snit og bestemt Façon — efter Moden — paa Trods af Naturen og Sundheden og Fornuften og dermed ogsaa af den sunde Æstetik. Hvad kan der tænkes hæsligere end en i Korset sammentrykt, til Hvepsefigur indsnævret Krop, eller de af det spidse og snævre Fodtøj vanskabte Fødder. Og hvor hæslige er ikke de stive og høje Flipper, hvori Halsen sidder fastklemt som i en Skruestik; og hvor afskyelige og afsindige er ikke de stive, stramtsiddende Hatte, der vel maa bære Hovedskylden for den uhyggelige Skaldethed. Det er en „høj og fornem Kultur", der fordrer, at man skal bære en Klædedragt, der paa mange Punkter

gør Vold paa Legemets Former, hæmmer Organismens Funktioner og dens frie, naturlige Liv — ved Stramninger, der hindrer Blodomløbet og foraarsager Anæmi og Aareknuder og andre sygelige Tilstande — og ved faste Pakninger, der ikke alene hæmmer Uddunstningerne, men virker som ligefrem Opsamlere af Sveden, saaledes at Huden de paagældende Steder — det er Fødderne, jeg her tænker paa — kommer i Svedomslag, hvorved Huden ligefrem opløses og ætses itu. Og hvor æstetisk fornemt er det ikke med al den Pynt, man hænger paa sig, Ringe, Kæder, Armbaand, Brocher, Medailler, Knapper, Kraver, Manchetter, Sløjfer, Fryndser, Baand og Blonder o. s. v., alt dette Paahæng giver jo sin Bærer en mageløs „*Værdighed*". Det er Ting, som kun i Henseende til de anvendte Midler og Graden af den mod Naturen, Organismen og Fornuften øvede Vold adskiller sig fra den mest barbariske Udpyntning, man træffer hos nogle vilde, med Næseringe, Tatovering etc. og fra Kinesernes Klumpfodsmode. Den efter alle Kunstens Regler udmajede Europæer er et fuldværdigt Sidestykke til den værste Kannibal; her er kun en Gradsforskel, ingen Væsensforskel, Aanden er den samme hos begge. Nej, hvis man var i Besiddelse af *sand* Værdighed, da vilde man foretrække fuldstændig Nøgenhed fremfor en saadan Beklædning, saadan en slavisk Abekatteudstaffering. Den Klædning, som Værdigheden vil tilskynde én til at anlægge, maa være af en ganske anden Beskaffenhed; som den mest værdige Klædning vil jeg anse en Kjortel, lige op og ned, af enkelt Lærred, smudsiggraa eller askegraa af Farve, en Hætte til Hovedet og et Par enkle Sko til Fødderne; det var en i Sandhed fornem Klædning, et frit Fornuftvæsen værdig; — det er jo ogsaa en saadan Klædning, man tænker sig blev baaret i gamle Dage bl. a. af Jøderne — det er med en saadan, at de bibelske Billeder fremstiller deres Personer.

Jeg har nu søgt at karakterisere Civilisationen i store Træk; den er i hele sit Væsen i Modstrid med Naturen. En af dens Daarskaber er jo imidlertid ogsaa dens Mani for Modsætninger, den vil forene de mest urimelige Ting for at faa mere Alsidighed, og det er jo ogsaa det karakteristiske for valne Mennesker med et fordærvet Sind, at de intet vil fuldt og helt, men noget af *alting*. Man vil nok have Fred, men Krig, mener man, kan ogsaa gøre Gavn, den har *sin* Charme, *sin* Mission; man vil nok have Harmoni, men en lille Dissonnans synes man er saa afvekslende og pikant; og Naturen kan være god nok, men Civilisationen vil man nok have med ogsaa; Finhed er ogsaa udmærket, men Grovhed skal der ogsaa til o. s. v. Det er et af Civilisationens store Raffinements at ville forlige de største Modsætninger; man er saa bange for det ensidige. Principfasthed og eksklusive Teorier er derfor ikke noget, der har gode Kaar i vore Dage, og en rationel Sundhedspleje og Naturdyrkelse har det derfor heller ikke.

Der er i vor Tid sket det, at mens man hidtil har brudt sig forfærdelig lidt om Naturen, saa

har man nu fundet paa, at det kunde være rart til en Afveksling at faa Naturen lidt med ind i Civilisationens store Kaleidoskop, samtidig med, at der naturligvis som Følge af Civilisationens Ekscesser og Ulykker er opstaaet en virkelig Trang til et Tilbageskridt mod Naturen; men den væsentlige Grund til, at man vil søge tilbage til Naturen, er vel, at man haaber derved at kunne gøre endnu mere Fremskridt i Civilisation, idet man erkender, at Organismen, lige saa vel som de Maskiner, man konstruerer, fungerer mest fuldkomment, naar der tages de størst mulige Hensyn til de Naturlove, som dens Funktion bygger paa og er afhængig af. Kun Aandens Naturlove vil man bestandig ikke kendes ved, og derfor er ens Livs Tyngdepunkt bestandig uden for Naturen.

Den sande Naturdyrkelse fordrer en Revision af alle de gamle kunstige Idéer om Civilisation og hvad dertil hører; man maa erkende, at et virkelig lykkeligt Liv kun kan opnaas gennem Livets Harmonisering med Naturen ved fuld Hengivelse til den og Ærbødighed for dens Love, saa man underkaster sig disse Love uden Forbehold.

Men for dem, der er under Civilisationens hypnotiske Rus og Fascination, er det selvfølgelig ikke let at forstaa, at al dens Kram er saa ganske betydningsløst for sand Lykke og Tilfredshed; for disse Mennesker har dette netop den allerstørste Betydning, det er deres ét og alt, deres Livs Indhold og Maal; derfor vender de deres Had og Haan mod den Naturpropaganda, der vover at angribe Civilisationen; og Raaheden kommer selvfølgelig særlig frem overfor den, der angriber Raaheden, og Brutaliteten og Voldsomheden overfor den, der angriber det stærke, brutale, vilde og hidsige Liv. Derfor er ogsaa Vegetarismen særlig ringeagtet, naar den gennem sin Forkastelse af Dyremordene og Hævdelsen af den rene Plantekost vil gøre Livet mildere, finere og renere. Man hører nu imidlertid ofte hævdet af Vegetarismens Forsvarere, — som Modsigelse af Paastanden om, at Stimulans er nødvendig for at komme frem i Verden, — at den milde Kost aldeles ikke behøver at slappe den anspændte Energi og Driftighed, men kun bevirke, at de udløses i større Ro; — samt at den ikke behøver at svække Evnen eller Lysten til at udføre de mægtige Arbejder, der kræver saa megen raa Kraftudfoldelse, saa megen sammenbidt og brutal Udholdenhed og Vovemod, som f. Eks. Polarekspeditioner, Flyvninger eller andre halsbrækkende Kunster, Bygning af Skyskrabere, Taarne, Kæmpeskibe, Baner, Tunneler, Miner etc. — og at man heller ikke behøver at miste Sansen for den kunstlede Lystighed, for Vittigheder, Varietéforestillinger, selskabelige Fraser og conventionelle Smil, — hvad der jo efter den almindelige Mening vilde være det samme som at lade sig reducere til en Dødbider. Men selv om det vel — desværre — maa antages at være rigtigt, at man, selv om man er paa Plantekost, kan vedblive at være en raa Karl, en Abekat o. s. v. — saa burde det ikke fremhæves saa meget, dels fordi de, der er saa gennemraa, at de fremfor alt øn-

sker at bevare deres Raahed, sandelig ikke fortjene noget bedre, — og dels fordi Vegetarismen trækkes nedad derved. Idet jo Vegetarismen bygger paa Mildhed og etisk Højhed og væsentlig tilsigter at fremme disse Idealer, saa staar det jo i en mærkelig Modsætning hertil, naar man vil hævde, at man slet ikke behøver at blive *væsentlig* mildere, fordi man bliver Vegetar; — selv om ganske vist saadanne Udtalelser kan undskyldes dermed, at kan man blot faa nogen til at afstaa fra noget af sin Raahed, fysisk, da er det et Fremskridt, der sikkert vil medføre en Mildnelse af Sindet og dermed ændre Vedkommendes Vilje; og saa gør det ikke saa meget at man har brugt en Smule List, især da det jo drejede sig om en Vildfarelse hos den anden, som man vilde hjælpe ham ud af, nemlig Civilisationens Gøgleri. Men ærligere, oprigtigere, ædlere vilde det alligevel være først at tale til Menneskets Aand og søge at fremkalde en ædel Beslutning ad aandelig Vej, — da saadant dog *er* muligt, selv om man er dybt nede i aandelig Elendighed og Vildfarelse; — men selvfølgelig er det langt sværere at naa noget ad denne Vej — det er altid ved at tale til Menneskets Sanser, at man naar videst.

Men forhaabentlig skal Vegetarismen dog ikke forfalskes — som f. Ex. den kristne Religion er blevet det. — Jeg udtaler som mit Haab, at den stedse skal hævde Blidhedens, Fredens og Højhedens Idealer i al deres Enkelthed og Renhed — aldrig lade sig tage til Indtægt af dem, der frem for alt vil fremme Civilisationen og Udviklingen af fysisk eller aandelig Kraft — og at den aldrig maatte lade sig bruge som Middel for noget af dette. Menneskene skal ikke være hverken raa Kraftkarle eller dukkeagtige Drivhusplanter eller tekniske Tusindkunstnere, saaledes som Civilisationen udvikler dem til; og Vegetarismen skal tjene til at frembringe det sande, kultiverede Naturmenneske, det idealistiske og etiske Fornuftvæsen, der kendetegnes af den etiske Højhed med sin værdige Ro og milde — men faste — Blidhed og *Fred.*

Naar Redaktionen har givet Plads for ovenstaaende Artikel, er det med Erkendelse af, at den anskuelige Klarhed og Ensidighed, som giver Artiklen Værdi, ogsaa maa forlede Forfatteren til at indtage et Standpunkt, som vi langtfra kan dele paa alle Punkter.

Red.

Søndag d. 14. Juni drog en lille udvalgt Skare af „Vegetarisk Ungdom"s Støtter med Foreningsdamperen „Gefion" til Kullen.

Turen, der begunstigedes af et straalende Sommervejr, bød paa mange Overraskelser af dem, som ingen kan beregne, men som Tilfældet kaster i den lykkeliges Turban.

Efter en Tur over en af de skovklædte „Kuller" lod man sig forlede til at forlade den slagne „italienske Landevej", og her mødte Eventyret de unge i Form af en djærv Bondekone, der kom ud af sin Hytte og forbød Færd-

sel forbi hendes Hus. Det viste sig ved Formandens diplomatiske Mellemkomst, at man derimod meget vel kunde færdes *til* denne, thi kort efter traktered Gumman Selskabet med nymalket Mælk og Kildevand, der indtoges paa en frisk og kølig Veranda, hvorfra man netop kunde skimte dem, der pligttro travede ad den støvede, solhede Landevej.

Eftermiddagen bød paa en Sejltur omkring Øen og et Bad i de friske salte Bølger fra de naturlige og uovertræffelige Badehuse, som dannes af Klipperne paa Øens Nordside.

St. Hansblusfesten d. 23. Juni om Aftenen er et af de Blade i Foreningens Dagbog, som stedse vil minde om, at der endnu er Ungdom i Danmark.

Festen var, som det sig hør og bør, forlængst opgivet. Indbyderen var nemlig bleven syg. Da ringede Telefonen Kl. 5½ Eftermiddag.

Vegetarisk Undgoms Velynder og Mæcen, Instrumentmager Larsen, indbød paa Jordbær i det lune Hjørne, „Hjørnelund", og Sct. Hansblusset kunde tændes i Nærheden ved en Mose. Foreningens gode Aand, den utrættelige Gartner Madsen, paatog sig at bringe Meldingen til Foreningens Medlemmer, og Kl. 9 samledes allerede ca. 20 unge Mennesker efter en hurtig og munter Udrykning — nogle var indbudte Gæster — til en Fest i den lyse Sommernat.

En Time efter Solnedgang, medens den første Stjerne glimtede gennem den lyse Nat, tændte den elskværdige Vært selv Blusset, en mægtig Tjæretønde, som Selskabet under megen Munterhed selv havde hejst paa en dertil plantet Jærnbjælke, og medens Mosekonen bryggede og Myggene svirrede deres Skærsommernatsdans, lød Midsommersangen ud over den stille Eng, medens Blusset brændte klart og knitrende og gjorde de lyse Nætters Tusmørke endnu hemmelighedsfuldere.

Intet Under, at Improvisatoren da ogsaa var tilstede, og medens han pirrede op i Blusset, der nu begyndte at blive svagere, fortalte han Æventyret om Lygtemændene, der fra Mosekonens Elletrunte antog menneskelige Former og spredtes over Byen for at gøre ondt.

Gnisterne fra Baalet føg som smaa iltre Lygtemænd op i den blaa Luft, og da Heksene ved Midnat mentes at være grundigt fordrevne, viste Forsamlingen begejstret sin Tilslutning til at fordrive Fortidens blændende Lygtemænd og forblindede Synder ved Hjælp af en frisk, stærkog frejdig vegetarisk Ungdom.

Lucifer.

Aarsmødet
og
Kongressen.

For D. V. F.s Aarsmøde er der nu lagt følgende

Program:

Lørdag d. 25. Juli:

Kl. 9: Aarsmødet aabnes.
- 12½-2: Middag i Pomona.
- 2: Forhandlingerne genoptages og afsluttes.
- 6: De svenske Vegetarer ankommer fra Malmø.
- 6½-8: Aftensmaaltid i „Pomona".
- 8: I Tivoli.

Søndag d. 26. Juli:

Kl. 9-12: Kongresforhandlinger og Foredrag.
- 12½-2¼: Besøg paa Lysbadeanstalten St. Kongensgade 36-38 og Frokost samme Sted.
- 2½: Fra Østerbros Station til Springforbi.
- 3¼: Offentligt Møde i Dyrehaven.
- 5: Aftensmaaltid paa Eremitagen. Derefter Spadseretur til Skodsborg.
- 6½-7½: Skodsborg Sanatorium beses.
- 8: Møde i Sanatoriets Gymnastiksal. Derefter selskabeligt Samvær.

Mandag d. 20. Juli:

Om Formiddagen Rundtur i København, hvor bl. a. Raadhuset besøges (eventuelt Musæumsbesøg).

Kl. 11-12½: Frokost i „Pomona".
- 1: Afrejse til Malmø.
- 3: Ankomst til Udstillingen.
- 5-6½: Middag.
- 6½-8: Afsluttende Samvær.
- 8½-10: Tilbage til København.

Aarsmødets Dagsorden

findes i Solblinks Juni Nummer. Som nyt Punkt paa Dagsordenen kan tilføjes, at Læge Frk. Grønberg-Petersen vil indlede en Diskussion om Emnet:

Nedsættelse af Frugttolden ved den forestaaende Revision af Toldloven.

Dagsorden for Kongressen:

1. Mødet aabnes.
2. Valg af Præsidium og Sekretær.
3. Foredrag af Hr. Agronom Sigurd Svensson om: „Kreatursløst jordbruk".
4. Diskussion om samme Emne.
5. Beretning fra den nordiske Union.
6. Beretning fra Landsforeningen.
7. „Hvorledes kan Vegetarer i de forskellige Lande støtte hverandre?" (Diskussion indledes af Hr. Direktør N. Madsen).
8. Forslag om Tilslutning til den internat. vegetariske Union.
9. Eventuelt.

Valg af Repræsentanter.

De Medlemmer, der ikke selv kan deltage i Aarsmødet i København, anmodes indtrængende om at indsende Stemmeseddel til Formanden, Ingeniør *P. Schrøder*, Nørregade 7, København K, inden d. 5. Juli (se nærmere „Solblink"s Juni-Nummer Side 65).

Glem det nu ikke!

D. V. F. Sydfyns Afdeling

havde en vellykket Udflugt til Vejlegaarden Søndagen den 14. Juni. Det var Meningen samtidig med Udflugten at afholde Medlemsmøde for at drøfte Stemmeafgivningen ved Aarsmødet, men da Tiden tildels udfyldtes af Forfatteren Skjoldborgs og Arkitekt Hoffmanns Foredrag, blev der ingen Forhandling om dette Spørgsmaal; men da 3 af vore Medlemmer efter al Sandsynlighed rejser til Aarsmødet, henstiller Bestyrelsen til *alle* Medlemmerne at indsende deres Stemmefuldmagt efter de i Solblink angivne Regler og udfylde Kortet med disse 3 Medlemmers Navne i den Orden, de selv ønsker.

Medlemmernes Navne:

Frk. Jagd, Kommunelærerinde.
Fru Møller.
Frk. Sidenius, Kommunelærerinde.

Bestyrelsen.

Nyt om Aarsmødet og Kongressen.

Hvem skal tale ved Kongressen?

Den nordiske Kongres vil byde paa en enestaaende Lejlighed til at faa fremragende Talere at høre. Først og fremmest den kendte Vegetar og Fredsven, Redaktør *J. L. Saxon* fra Sverige, den unge energiske Forkæmper for det kreaturløse Jordbrug, Agronom *Sigurd Svensson*, muligvis ogsaa Fru *Ali Trygg-Helenius* fra Finland og flere af Vegetarismens Banebrydere i de andre nordiske Lande, foruden af hjemlige Kræf-

ter: Dr. *Mich. Larsen,* Dr. *Ottosen,* Direktør *Madsen,* Kommunelærer *Egerod,* cand. mag. *Spur* o. s. v.

Vore Kongresgæster.

Fra Dansk vegetarisk Forening har de vegetariske Foreninger i Finland, Norge, Sverige, Tyskland, England og Holland faaet Indbydelse til at sende Repræsentanter til den 5. nordiske Kongres. Vi har Grund til at tro, at disse Indbydelser vil blive efterkommet fra alle Sider, og Kongressen vil altsaa faa ikke saa lidt af et internationalt Præg over sig.

Landbrug uden Kreaturhold

har længe været baade diskuteret og praktiseret i andre Lande, og heller ikke herhjemme har det manglet paa Interesse derfor hos enkelte af de Landmænd, der gaar i Spidsen for Udviklingen. I Erkendelse af den overordentlige Betydning, som en heldig Løsning af dette Spørgsmaal vil have ogsaa for Vegetarismens Fremgang, har den nordiske vegetariske Union sat dette Spørgsmaal paa Dagsordenen for den forestaaende Kongres, idet den har formaaet den kendte svenske Agronom *Sigurd Svensson* til at indlede en Diskussion derom. Hr. Svensson har skrevet en overordentlig interessant Piece om dette Emne, som inden Kongressen vil foreligge i dansk Oversættelse ved D. V. F.s Foranstaltning.

Til det paagældende Kongresmøde agter D. V. F. iøvrigt at indbyde et stort Antal Repræsentanter for det danske Landbrug og Havebrug med selve Landbrugsministeren i Spidsen.

Maaltiderne

er jo for os Vegetarer ikke det vigtigste, men leve uden Mad kan vi dog ikke, og der vil derfor blive ordnet Fællesmaaltider paa de dertil belejlige Tider. Som det fremgaar af Programmet, spises der Middag og Aftensmaaltid i „Pomona" om Lørdagen, og Frokost samme Sted om Mandagen. Prisen bliver 1 Kr. 25 Øre for Middagen og 1 Kr. for hvert af de andre Maaltider.

Natlogis

er det sikrest at forudbestille, hvilket kan ske ved Henvendelse til *Vegetarisk Oplysningskontor,* Nørregade 7, København K. Der kan skaffes pæne Værelser til $1^1/_2$ à 2 Kr. (uden Morgenmaaltid).

Indbydelser.

Skodsborg Sanatorium og *Lysbadeanstalten* i Store Kongensgade 36—38 har vist Kongressen den Opmærksomhed at indbyde Kongresdeltagerne til at aflægge et Besøg for at bese disse interessante Etablissementer. Paa Lysbadeanstalten vil der oven i Købet blive serveret en lille Frokost.

Mødets Bureau

er i „Pomona", Nørregade 7, 1. Sal, København K. (Telefon Byen 3383). Her vil kunne faas Oplysning om alt vedrørende Aarsmødet og Kongressen. Bureauet er aabent hver Dag fra Morgen til Aften.

Adresser.

Landsforeningen. Form.: Ingeniør *P. Schrøder,* Holte. — Kasserer: Direktør *Madsen,* St. Kongensgade 36—38, København.

Københavns Afdeling. Formand: Fru *Johanne Ottosen*, St. Kongensg. 36. Kasserer: Gartner *Fr. Madsen*, Sct. Thomas Allé 7.

Sydfyns Afdeling. Form.: Montør *Chr. Beyer*, Lindegaardsv. 4, Svendborg.

Aarhus Afd. Formand: Fuldmægtig *A. Lorentzen*, Dalgas Avenue 21, Aarhus.

Vejle Afdeling. Formand: Frk. *Julie Boldsen*, Flegmade, Vejle.

Aalborg Afdeling. Formand: Malermester *S. Bønsdorff*, Vesterbro 10.

„Vegetarisk Ungdom". Formand: Cand. mag. *Spur*, Nørrefarimagsgade 7, København.

Hoteller, Restauranter, Pensionater og Sanatorier,

paa hvilke der serveres vegetarisk Kost:

Skodsborg Badesanatorium, Skodsborg. *Frydenstrand Kuranstalt*, Frederikshavn. *Vegetarisk Restaurant »Pomona"*, Nørregade 7, København. *Vegetarisk Restaurant*, Løvstræde 8, København. *Fru M. Nielsens Hindhede Pensionat*, Fiolstræde 19, København. *Vegetarisk Pensionat*, Johnstrups Allé 6, Frederiksberg. *Nærum Sanatorium*, Nærum. *AagaardsPensionat*, Skodsborg. *Vegetarhjemmet A.N.K.A.* ved Kristiansminde, Svendborg. *Vegetarisk Pensionat*, Vesterbro 10, Aalborg. *Vejle Afholdshotel*, Dæmningen 3, Vejle. *Ny Missionshotel*, Frederiksg. 77, Aarhus. *Vegetarisk Pensionat* (S. P. Olesen), Østergade 5[1], Aarhus. *Vegetariska Pensionatet*, Rundelsgatan 12, Malmø.

Vegetarisk Oplysningskontor

(Adr. **Nørregade 7, København.**

Telf. Byen 3383.)

giver *gratis* Svar paa *Forespørgsler* vedrørende Vegetarismen og modtager Anmodninger om Afholdelse af *Madlavningskursus*, *Foredrag* (med eller uden Lysbilleder), *Forevisning* af vegetariske Retter o. s. v. overalt i Landet. Endvidere modtages med Tak *Avisudklip* vedrørende Vegetarismen, og i saadanne Tilfælde, hvor en Imødegaaelse af disses Indhold maatte være ønskelig, vil der saavidt muligt blive sørget derfor.

Det sociale Sekretariat og Bibliotek

Vestre Boulevard 5, Kbhvn., (ved Aborreparken) er aabent hver Søgnedag Kl. 12—4½ samt Tirsd. og Fred. 7—9 Aft.

Medlemmer af Dansk vegetarisk Forening har *gratis Adgang* til Læsestuen og til at laane Bøger.

Vejledning i maskintekniske Spørgsmaal gives af

P. Schrøder,

Cand. polyt., Maskiningeniør, Nørregade 7[1], Kbhvn. Tlf. Byen 3383.

Projektering af Nyanlæg.

Tilsyn og Kontrol med ældre Anlæg.

Undersøgelse af Driftsøkonomi.

En Haandkværn

til Maling af Hvedekorn faas gennem Vegetarisk Oplysningskontor, Nørregade 7, København, Telf. Byen 3383, for 14 Kr. + Told (70 Øre) og Fragt. Den bliver tilsendt Bestilleren direkte fra Fabrikken mod Efterkrav.

For Vegetarer anbefales **Honning** fra P. A. E. Müller (Københavns Honninghus), Graabrødretorv 4. Telf. Byen 3685

Motto: Enhver, som daglig Honning nyder, den dobbelt til sin Sundhed yder.

Vegetarhjemmet „A. N. K. A."

ved Kristiansminde, Svendborg,

modtager Kurgæster. Pris Kr. 1,50—2,50 pr. Dag.

Nærmere ved Henvendelse til

Anna Nielsen.

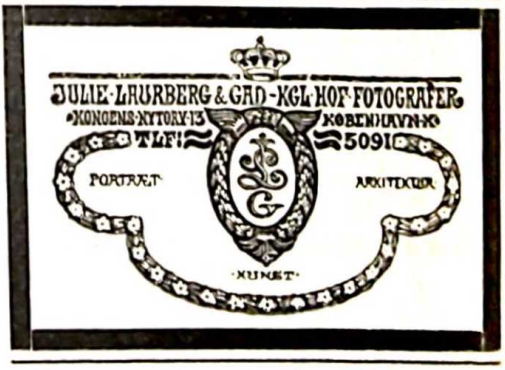

Alle moderne Forsikringer

i Brand, Liv, Syge og Ulykke. 1. Kl. Selskaber. Faste Præmier. Forlang Tilbud.

A. Lorentzen,

Dalgas Avenue 21, Aarhus.

Vegetarisk Restaurant

Pomona

Nørregade 7, 1. Sal.

Lige overfor Frue Kirke.

Telefon Byen 3383

Rabatbilletter!
Ingen Drikkepenge!
Ingen Tobaksrygning!
Hyggelige Lokaler!
Stort Bladhold!

Solblink udkommer d. 1. i hver Maaned i over 1000 Eksemplarer.

JFN DET HVIDE HUS elf. 5052

Æble-The i Pakker 0,50 og 1,00.
Koffeinfri Kaffe, helbrændt, i Pakker à 0,60, 0,75 og 0,85.
Plantekødet **Carno**, pr. Pd. 0,75.
Mapl-Corn Flakes, Pakke 0,60.
Alle den sanitære Fødevarefabriks Fabrikata i friske Varer.
Alkoholfri Druevin 1/1 Fl. 1,60, 2,00, 2,25 og 2,50.

J. F. Nielsen, „Det hvide Hus“,
Slagelsegade 14. Bredgade 77.

En vegetarisk Familie kan faa Ferieophold i en Landejendom, som ligger midt imellem Aarhus og Skanderborg i en meget naturskøn Egn. Der kan faas eget Køkken og Spisekammer, eller ogsaa kan der spises sammen med Familien.
Kirstine Barfod,
Pinsmøllegaard, Hørning St., Jylland.

Drik
Dansk Frugt- & Urte-Te
og De vil ret hurtigt opdage, hvad det betyder
For Deres Sundhed.

Jordbær. Hindbær.	*Nælde. Løvetand.*
Brombær. Morbær.	*Hyld. Kamille.*
Æble. Valnødde.	*Mal-urt. Røllike.*

Pris 25 Ø. pr. Pakke, heraf 75 Kopper Te.
»Sanafer«, St. Kongensgade 38.
»Sana«, By-Afdl., Skindergade 28.
»Sana«, Frdbg.-Afdl., Smallegade 17.
»Det hvide Hus«, Slagelsegade 14.
Frugth. Svend Hansen, Elmegade 2.
»Pomona«, Nørregade 7[1].
Aug. Worms Eftf., Boulev., Aalborg.
James Lind, Nørregade, Aarhus.
Joh. Svendsen, Gerritsg., Svendborg.
Aug. Andersen, Fiskertorvet, Slagelse.
Joh. Hansen, Gothersg., Fredericia.
Spangs Eftf., Vestergade, Vejle.
Ernst Lauritzen, Store Torv, Viborg.
En gros:
Albert Johansen, Godthaabsvej 62
4 Pk. franko, naar 1 Kr. tilsendes.

Annoncer til »Solblink« sendes til Solblinks Expedition, Nørregade 7[1].
Telefon Byen 3383.

Fru Johanne Ottosens **Skodsborg Sundhedskaffe** er coffeinfri og velsmagende. Den har Kaffens Smag og kan nydes saavel af sunde som syge. Ved Indsendelse af 1,50 Kr. sendes 2 Pund portofrit til de Provinsbyer, hvor der endnu ikke er Forhandler.

Sanafer

St. Kongensgade 36/38, København K.

Alle til vegetarisk og sundhedsmæssig Levevis nødvendige Varer føres stedse i fineste Kvaliteter til billige Priser.

Telefon 9403.

Vi sender Varerne overalt.
Provinsordre portofri
ved Forsendelser
til Beløb 2 Kr.

Emil F. Hansen

Colonial-, Vin-, Conserves-Magasiner

20 · Nordre Frihavnsgade · 20

Alle den sanitære
Fødevarefabriks Fabrikata i friske Varer.

Tørrede og henkogte Frugter og Grøntsager.

Æble The i Pk. — Æblevin — Koffeinfri Kaffe.

Alkoholfri Vine. — Mapl-Corn Flakes, Pk. 0,60.

Junckers bekendte Kartofler.

Alt til
vegetarisk Levemaade.

Sidste Aarsmedlemskort
forevist
giver 5% Rabat.

Specialforretningen

SANA

Alt til vegetarisk, afholds- og sundhedsmæssig Husholdning. — Egen Fabrik for Kogning af ægte Frugtsaft, Marmelade, Gelé og Maltsaft m. m.

Husk SANAs Kvalitet Plantemargarine.

Fabriks-Udsalg: Skindergade 28. (Tlf. 5650), Smallegade 17 (Tlf. Godth. 682 x).

Annoncepris: 10 Øre pr. 1spaltet Petitlinje eller 12 Kr. pr. Side.
Rabat: 10 pCt. for mindst 3 Gange, 25 pCt. for 12 Gange.

Redigeres af cand. mag. *Spur*, Nørre Farimagsg. 7, St. Tlf. Byen 807 y. (5—6 Eftm)
Udgives af Dansk vegetarisk Forening. Emil Kristensens Bogtrykkeri, Nørregade 30. Kbhvn.